

Specialsök ny SBK-gren





Specialsök - Fact of the matter. År 2017 uppdrog SBK-kongressen till Förbundsstyrelsen att starta upp arbetet för att införa Specialsök som en provgren inom Svenska Brukshundklubben.

Specialsök är ett samlingsbegrepp för hundens arbete att söka och markera olika dofter. Det många olika typer av specialsök som t ex kriminalsökhundar som jobbar med måldofterna, avlidna personer, blod och sperma. Andra måldoftor kan vara narkotika, sprängämnen, ammunition, pyroteknik, mögel, väggloss eller för oss vanliga hobbyhundförare kanske skogens gula guld kantareller.

Stödja tjänstehundsverksamheten. En av SBK:s grundtankar med att starta upp en ny provform är att den också ska kunna bidra till att stödja specialsöket inom tjänstehundsverksamheten.

Proven skall arrangeras i skiftande miljöer, precis som arbetet i vardagen för en tjänstehund kan se ut med ständigt nya arbetsmiljöer och utmaningar. Det är också viktigt att Specialsöket som provform inom SBK ska intressera både den vanlige hundägaren som söker en bra aktivitet för sin hund, såväl som för den som arbetar yrkesmässigt med specialsök.

Doftetikett. Den projektgrupp inom SBK som arbetar med att ta fram regelverk och provformer för Specialsök har tillsvidare förordat att den så kallade doftetiketten ska vara Röd Kong Classic. Anledningen till detta är att just tjänstehundsverksamheten i många år arbetat med denna måldoft.

Specialsök är fortfarande en provgren inom SBK och protokollet som beskrivs i denna artikel är den första prototyp som nu provades tillsammans med fyra blivande domare och fyra sökekipage.

Under två år har arbetet med att ta fram kriterier för vad domarna vill se och bedöma hos hundarna och ekipagen i den kommande SBK-grenen Specialsök ägt rum på olika platser i landet. Ett regelverk har under samma tid tagits fram och löpande reviderats efter var och varannan inofficiell tävling som har arrangerats.

SBK:s projektgrupp för Specialsök har med hjälp av feedback från både domare, funktionärer och tävlande reviderat och försökt förenkla och förbättra reglerna så att de ska ge domarna bra verktyg för en rättvis bedömning i framtiden.

Under sommarhalvåret 2019 har det bland annat kommit nya riktlinjer för hur ett sök-område ska läggas upp.

Sökområden.

Provledaren lägger upp ett sök-område som

helt enkelt är ett fysiskt område och allt som finns inom det, till exempel en verkstadslokal, en trädgård eller en industrifastighet. Det vill säga hela det sök-område som domaren vill se hunden söka av.

Ett stort plus med detta är att varje sök-område och prov kommer att vara unikt. Det speglar också mer av tjänstehundens vardag där varje nytt uppdrag med största sannolikhet kommer att ske i en ny och unik miljö.

Prov eller tävling?

Ursprungligen var SBK:s bruksprov, just det, ett prov där de olika delarna som specialmomenten och lydnamsmomenten skulle bedömas och betygsättas efter ett regelverk och slutsumman i domarens protokoll besvarade därmed frågan om hunden hade bestått provet och blivit godkänd, eller ej.

Med åren har både bruks- och lydnamnsproven i SBK-familjen kanske blivit alltmer tävlingar än prov, med pallplaceringar,

uppflyttningar och certifikat som en viktig ingrediens för många.

I dagsläget, november 2019, är det fortfarande en öppen fråga om Specialsöket när det blir en officiell gren ska vara ett prov eller en tävling?

Test-/bedömningsprotokoll Specialsök.

Idag utgår domarens bedömning i Specialsöket av hunden och ekipaget från ett testprotokoll som är uppbyggt lite grann som ett MH-protokoll. I protokollet kryssar domaren i en ruta på en femgradig skala, A - E, efter hur de upplever framför allt hundens insats i sök-området, men givetvis också samspelet mellan förare och hund.

Domarträff hos Botkyrka BK.

En av de allra gråaste novemberdagarna, när det regnade oavbrutet och inget dagsljus fanns att finna, arrangerades en domarträff i klubbstugan hos Sörmlandsklubben Botkyrka BK.

Domarkvartetten Maria Gabriellson, Michael Hedman, Pernilla Rask och P-A

Bergström hade samlats för att lägga upp ett spännande söksområde och därefter gemensamt bedöma fyra olika specialsökkepage efter den nuvarande testbetygsmallen. Tanken med det gemensamma domararbetet var givetvis att efter ett avslutat sökarbete bolla tankar och idéer för att utvärdera hur det nuvarande testprotokollet ska kunna förtydligas och förbättras i det fortsatta projektarbetet med Specialsök.

Kvällens söksområde.

I en stuga med tre rum på klubbområdet hade de lagt upp fyra gömmor. En i första rummet, tre i andra rummet och alltså ingen i det tredje rummet längst in. Varken förare eller hund hade när de sedan startade någon aning om hur många gömmor som fanns i söksområdet.

Kongbitarna som gömdes får nog betecknas som relativt små, men så var det också ganska erfarna hundar som skulle söka. Söktiden bestämdes till minimitid för godkänd sökarbete till 7 minuter och maxtiden 10 minuter.

Jeanette och terven Önska.

På sin mattes startsignal satte Önska genast igång ett intensivt nosarbete och följde också till en början sin föräres anvisningar.

Efter 10 minuters sökande hade Önska markerat 3 gömmor korrekt med tydliga markeringar, men hade också en felmarkering.

Vid domarnas gemensamma genomgång efteråt var de alla direkt överens om var kryssen skulle hamna när det gällde ”sökklust, inträse och uthållighet”. Även för ”intensitet” hamnade kryssen längst till höger i protokollet.

I betygskategorin ”Anpassning till miljön” blev det en del diskussioner om Önska hade påverkats när hon kom upp på de rangliga borden och även på den rostfria diskbänken? Domarkvartetten var dock snart överens om att även om hunden märkbart påverkats av de lite svårare miljöerna, så hade den direkt släppt det obehaget när den sedan fick söka vidare.

Magdalena och Cayla.

Kvällens andra ekipage visade upp en annan typ sökarbete. Staffordshiretiken Cayla genomförde sökarbetet lågintensivt, men fortfarande noggrant och följde sin föräres anvisningar. I sin egen takt, men väl över minimitiden för godkänt sökarbete och med fyra funna och markerade gömmor, meddelade Magdalena att hon var nöjd med hundens sökarbete och avbröt sökandet.

Efter avslutat sökarbete var det så åter dags för domargänget att konferera och diskutera över protokollet och var kryssen skulle hamna för Caylas fina sökarbete.

Här rörde sig diskussionerna mer om var på skalan kryssen skulle hamna när det gällde ”uthållighet, intensitet, styrbarhet och samarbete”. Att hunden sökt av hela området och faktiskt hittat alla gömmor och det utan felmarkeringar stod helt klart för domarna.



Snillen spekulerar!

Men hur bedöma Cayla som sökhund och tillsammans med sin matte som specialsök-hundsekipage?

Olika båtar, olika stilar.*

Det är ju givetvis svårt och närmast orättvist att jämföra två helt olika typer av hundar i ett och samma typ av arbete, eller uppgift. En flatcoated retriever spårar inte på samma sätt som en noggrant sniffande schäfer i fotsteg efter fotsteg. Men det gör ju inte retrievern till en sämre spårhund, eller hur? Hundarna bör kanske bedömas efter respektive ras speciella egenskaper?

Annelie och schäferhunden Frost.

Nästa hund att hamna under domarnas gemensamma lupp var schäfernhanen Frost. Här blev det, som väntat full fart från början och Frost kastade sig engagerat ut i sökarbetet i den lilla stugan.

Frosts första träff kom ganska snabbt på vedträet i öppna spisen. Peppad av träffen och belöningen ökade direkt intensiteten i det fortsatta sökarbetet hos den här mycket arbetsvilliga schäferhanen.

Bra, eller mindre bra för det fortsatta sökarbetet?

I och med att den redan livligt engagerade Frost ytterligare ökade i tempo och intensitet så minskade i samma takt hans koncentration och fokus. Med gasen i botten fick han svårare att ta till sig sin föräres anvisningar. När matte visade med handen var hon ville att Frost skulle fortsätta att söka, blev hans svar alltmer.

- Ja, ja, jag hör dig, men jag har inte tid just nu för jag ska dit bort.

Dock markerade Frost snyggt och tydligt tre av de fyra gömmorna och hade inga felmarkeringar.

Genomgående gjorde den unga schäferha-

nen ett mycket fint sökarbete. Med mer rutin hos hunden och även intränade rutiner från föraren kommer Frost att fortsätta att utvecklas till en riktigt fin Specialsök-hund.

Till protokollet.

Domardiskussionerna kring Frosts sökarbete rörde sig mest kring rubrikerna ”Samarbete” och ”Anpassning till miljön”. I bedömningskategorin ”Samarbete” och ”Anpassning till miljön” finns i dagsläget i protokollet följande rutor att välja för bedömning och att kryssa i.

Självständighet.

- Tar egna initiativ, svårt att starta.
- Självständig, svårt att styra.
- Enstaka egna initiativ, mycket styrning. Hunden frågar föraren.
- Egna initiativ.
- Tar egna initiativ utifrån förarens styrning.

Efter beskrivningen av Frost och matte Annelies sökarbete kan läsaren sätta på sig domarhatten och fundera på var ditt kryss skulle hamna i protokollet?

Styrbarhet.

- Föraren läser ej hunden.
- Inslag av konflikter pga hundens självständighet.
- Följer ej förarens alla anvisningar.
- Följer förarens anvisningar med viss fördröjning.
- Lyhörd, följer förarens anvisningar.

Anpassning till miljön.

- Visar stor osäkerhet i miljön, avbryter.
- Genomför men är belastad.
- Problem som avtar efter hand.



Kan hundar tala? Ja, i alla fall med sitt mycket tydliga kroppsspråk och om du binner och kan tolka det. Hur reagerar Frost på miljön just i detta ögonblick? En fråga för Specialsökdomaren att hinna se och bedöma, så att hunden och föraren får en rättvis bedömning i protokollet.

- Enstaka/specifika problem men i övrigt utan anmärkning.
- Ingen påverkan.

Här blev det utrymme för intressanta diskussioner mellan de fyra erfarna hundmänskorna och blivande Specialsökdomarna. Det är givetvis diskussioner som den här kvartettens, som steg för steg för Specialsöket närmare och närmare ett bra och rättvist regelverk och en officiell status i framtiden.

Hovawarten Arne.



En sådan storväxt ras som hovawarten har givetvis en fördel på eventuella höga göm-

mor i ett Specialsökområde. Där terven Önska och schäfern Frost hoppat upp på köks-, diskbänken för att söka behöver en hund i Arnes storlek bara ställa sig på bakbenen för att komma åt att söka av. Enligt rasstandarderna ska en hane vara mellan 63-70 cm i mankhöjd och slår därmed min egen chihuahua och sökhund Pluto med upp till hela 45 cm.

Go-Arne-Go.

I den trånga stugan med fyra domare, hund och hundförare plus undertecknad hade den gode Arne lite svårt att starta upp då han var mer intresserad av att kolla in vad vi var för ena typer. Något som också kunde upprepas under själva söket då ett knäpp från kameran, eller två ord mellan några av oss i stugan vid några tillfällen kunde bryta hundens koncentration och sökarbete.

Arne är dock en erfaren sökhund och han hittade utan problem, även han, tre gömmor och jobbade på över åtta minuter, men fick också med sig två felmarkeringar. Hur samspelt det här ekipaget är visade sig bland annat i de miljödelen som delvis hade stört några av de andra hundarnas sökarbete. Arnes förare stadgade med handkraft resolut upp de rangliga borden innan hon bad hunden hoppa upp för att söka.

Jury sammanträder igen.

I bedömningen av den fina hovawarten rörde sig domarnas diskussioner mest kring punkterna i protokollet om "Samarbete" och "Anpassning till miljön" och underrubriken "Yttre störning". Arnes koncentrationstapp innan start och några gånger under söket gjorde att matte fick starta om hunden, vilket ledde till att något kryss flyttades till vänster i protokollet.

Fyra hundar, sexton gömmor.

När de fyra hundarna alla hade sökt klart så hade vi, trots vissa förflyttningar av kryss i protokollet, fått se genomgående fina sökarbeten och väl genomarbetade hundar, med endast tre missade gömmor och några få felmarkeringar.

Avslutningsfika.

Inne i klubbstugan fick förarna sedan en öppen genomgång av respektive sökarbete och protokoll av domaren P-A Bergström. Här fick förarna en bra återkoppling på utfört arbete och kanske även lite bra träningstips inför kommande träningar och prov.

Påtår.

När förarna tackat för sig och lämnat klubbstugan var det dags för domargänget att själva gå igenom kvällen och diskutera protokollet och komma med förslag på eventuella förändringar och förbättringar.

Prov eller tävling?

En av de första diskussionerna rörde sig om Specialsöket i framtiden ska vara ett prov, eller en tävling?

- Oavsett vilken gren man håller på med så pratar alla om att "jag ska åka och tävla" idag, menade Pernilla Rask.

Maria Gabriellsson menade att just tävling kan skrämra bort många som bara vill ha roligt och vara aktiva med sin hund utan tävlingsstress.

Personsök?

Om det i ett sökområde ska finnas figuranter eller personer som hundarna ska söka av var en annan fråga. Här var alla överens om att just personsök inte är så bra att ha med, då det kan finnas ett litet riskmoment i att en hund kan nafsas till i figgen.

Sammanfattning och feedback till SBK:s projektgrupp för Specialsök.

När kvällen blivit sen och kaffet var urdrucket och bullarna uppätta, sammanfattade domarna ett antal punkter till SBK:s projektgrupp i följande punkter.

- Textförklaringarna i protokollet bör på vissa ställen skrivas om och vara tydligare.
- Rutor att skriva in minimisöktid, maximitid och hundens verkliga söktid tillföras protokollet.
- Hur bedöma/belasta hund som återgår till redan markerade källor?
- Hur bedöma en förare som genom att ta i hundens halsband och med hjälp av detta styr hunden i sökarbetet?
- Dela upp protokollet mer i olika delar rörande A: Hundens arbete. B: Förarens arbete. C: Ekipagets samarbete.

Arbetet med att forma och ta fram ett bra regelverk för Specialsök som en officiell provform inom SBK-familjen fr o m den 1 januari 2022 går vidare. För att komma dit där grenen får sitt godkännande av Svenska Kennelklubben är kvällar som denna på Botkyrka BK ovärderliga.